

Zdzisław Wołk

Uniwersytet Zielonogórski

**URSZULA JERUSZKA,
PROBLEMATYKA ZATRUDNIALNOŚCI.
ASPEKTY PEDAGOGICZNE,
WYDAWNICTWO „DIFIN”, WARSZAWA 2019**

Ponieważ praca zawodowa jest procesem bardzo złożonym, realizującym wiele funkcji i znacząco wpływającym zarówno na człowieka, jako na indywidualność, jak i na życie społeczne, stanowi ona od lat przedmiot zainteresowań wielu dziedzin nauki.

Pracownik na rynku pracy jest głównie postrzegany jako potencjalne źródło możliwości wysokich osiągnięć firmy. W początkowym okresie wiązało się to z dążeniem pracodawców do maksymalnego wykorzystania potencjału pracowników, do instrumentalnego traktowania siły roboczej. Z czasem podejście to było weryfikowane. Rynek pracy na świecie, jak i w Polsce podlega ciągłym, niekiedy radykalnym zmianom, z których liczne dotyczą pracowników. Świat pracy wciąż jest niestabilny, nieprzewidywalny, często zaskakujący. Zmieniają się role i znaczenie występujących na nim podmiotów. Powoduje to, że analizowany jest z perspektywy różnych dyscyplin wiedzy, pod różnym kątem, a praktyka w coraz większym stopniu wykorzystuje dorobek naukowy. Koniec drugiej dekady XXI wieku przyniósł kolejne nowe zjawiska społeczne i gospodarcze, pojawiają się nowe formy pracy i zatrudnienia, podział pracy przestał być już tak przejrzysty, jak w początkowej fazie kapitalizmu.

Pojawiające się okresy wzrastającego bezrobocia prowadziły do dyktatu pracodawców wobec pracowników i kandydatów do pracy. W Polsce, szczególnie w ostatnich latach, ta sytuacja znacząco została zweryfikowana. Przede wszystkim w związku z malejącą podażą pracowników na rynku pracy coraz częściej dochodzi do przenoszenia akcentu na pracobiorców, co określane jest jako „rynek pracownika”. Tymczasem kandydaci do pracy i pracownicy w licznych przypadkach nie wykazują kompetencji w zakresie pozyskiwania miejsc zatrudnienia adekwatnych do swoich potrzeb i posiadanych możliwości. W tej sytuacji skierowanie uwagi na problematykę zatrudnialności może przynieść korzystne rezultaty prowadzące do większego dopasowania człowieka – praca zawodowa.

Wciąż są formułowane oczekiwania pod adresem edukacji wszystkich szczebli dotyczących przygotowania absolwentów do podjęcia pracy zawodowej. Jestem zdania, że staranne wykształcenie społeczeństwa nie dotyczy tylko pracy zawodowej. Jest to

zagadnienie znacznie szersze i bardziej złożone. Niemniej możliwość podjęcia pracy jest istotnym wskaźnikiem przydatności wykształcenia. Zatrudnialność w pewnym stopniu świadczy o trafności działań systemu edukacyjnego z perspektywy aktywności zawodowej absolwentów. Kompletnie, wielowątkowe opracowanie poświęcone zatrudnialności, które zostało tu zrezenzowane, jest potrzebne, tym bardziej że dotychczas takowego w polskim piśmiennictwie naukowym nie było.

Pomysł odrębnego opracowania poświęconego zagadnieniu zatrudnialności uważam za oryginalny, ale też aktualny i ważny także z tego powodu, że jego realizacji podjęła się Urszula Jeruszka, specjalistka z zakresu pedagogiki pracy.

Książka stanowi oryginalną monografię, w której Autorka swobodnie prowadzi narrację, potwierdzając swoje znanstwo poruszanych zagadnień. Profesor Urszula Jeruszka jest pedagogiem pracy, w związku z czym aspekty pedagogiczne pojawiają się w opiniowanej książce dość często. Dotyczą zarówno problemów edukacji i jej roli w przygotowaniu do pracy zawodowej, jak też kluczowej dla pedagogiki humanistycznej troski o człowieka i poszukiwania konkretnych rozwiązań trapiących go w związku z pracą zawodową. Spojrzenie na zatrudnialność z perspektywy pedagogicznej uważam za atut tego opracowania.

Koniec drugiej dekady XX wieku w Polsce i na świecie cechuje dobra koniunktura gospodarcza, czemu towarzyszy spadek bezrobocia. Pojawiają się jednak inne problemy wpływające na sytuację na rynku pracy. Od lat występujący w Europie niższy przyrost naturalny w znacznym stopniu rzutuje na rosnące możliwości podejmowania pracy zgodnej z preferencjami pracobiorców. W Polsce przyczynia się do tego wzrastająca dostępność do edukacji na każdym poziomie i w zdecydowanej większości kierunków kształcenia, co sprzyja możliwości realizowania przez młodzież aspiracji edukacyjnych i zawodowych. Równocześnie wdrażane są liczne programy socjalne, które wpływają na poprawę sytuacji materialnej różnych grup społecznych, jednakże w przyszłości mogące mieć wpływ na złożoność sytuacji występujących na rynku pracy.

Tematyka opracowania jest więc szczególnie znacząca, aktualna i warta upowszechnienia. Jestem przekonany o dużej wartości opiniowanej książki, która została opracowana ze znanstwem, a dobór treści w niej zawartych uważam za oryginalny i trafny. Są one osadzone w realiach współczesności, uwzględniają aktualne problemy związane z zatrudnieniem i zatrudnialnością.

Autorka umiejętnie pogodziła w niej aspekty teoretyczne z praktycznymi, co czyni książkę przydatną zarówno w środowiskach naukowych, jak też w praktyce.

Opiniowana książka świetnie wpisuje się w problematykę pracy zawodowej podejmowaną w bardzo licznych publikacjach, wśród których jednak brakuje opracowania poświęconego w całości zagadnieniu zatrudnialności.

Książka autorstwa Profesor Urszuli Jeruszki stanowi opracowanie o łącznej objętości 226 stron, które oprócz tekstu zasadniczego zawiera obszerną, starannie dobraną, reprezentatywną dla podjętej tematyki bibliografię.

Autorka podzieliła tekst książki na wstęp, pięć rozdziałów, zakończenie i bibliografię. Dobór treści ma charakter autorski, uwzględnia szczególne zainteresowania Autorki oraz dziedzinę, którą reprezentuje. Sposób pogrupowania treści jest problemowy, spójny, dopełniający się, ułatwiający jej studiowanie. Jest on następujący:

Rozdział 1. *Praca – zatrudnienie – efektywność zatrudnieniowa kształcenia*

Rozdział 2. *Ogólna charakterystyka zatrudnialności*

Rozdział 3. *Kompetencje i ich związek z zatrudnialnością*

Rozdział 4. *Edukacyjne wspieranie zatrudnialności*

Rozdział 5. *Zatrudnianie osób młodych i starszych*

Rozdział 1. *Praca – zatrudnienie – efektywność zatrudnieniowa kształcenia.* W rozdziale tym zostały przedstawione zagadnienia wprowadzające do dalszej analizy problemów związanych z zatrudnialnością. Jest w nim mowa o pracy i zatrudnieniu, a także o oczekiwaniach pracodawców formułowanych wobec potencjalnych pracowników. Podejmowane rozważania są prowadzone z gruntu pedagogiki pracy, czyli szczególnie eksponowane są zagadnienia związane z formowaniem osobowości człowieka przez rynek pracy.

Rozdział 2. *Ogólna charakterystyka zatrudnialności.* Autorka przedstawiła w nim podstawowe pojęcie książki – „zatrudnialność”, wdrażając w ten sposób czytelnika do dalszej lektury książki. Autorka przywołała różne spojrzenia na problem zatrudnialności i różne jej klasyfikacje.

Rozdział 3. *Kompetencje i ich związek z zatrudnialnością* dotyczy problematyki, w zakresie której Pani Urszula Jeruszka jest ekspertem, więc przedstawione w nim rozważania są prowadzone z dużym znawstwem. Pomimo że Autorka nie wyodrębnia, a nawet nie artykułuje analiz dotyczących relacji kompetencje – zatrudnialność, to związki pomiędzy obydwooma zagadnieniami są dobrze wyczuwalne.

Rozdział 4. *Edukacyjne wspieranie zatrudnialności,* podobnie jak rozdział pierwszy, dobrze wpisuje się w obszar tematyczny książki, wręcz moim zdaniem stanowi wyściowe zagadnienia. W przypadku omawianego rozdziału Autorka przedstawiła kształcenie dualne, szkolenia pracownicze oraz wybrane metody wspierania pracowników, które zostały zaprezentowane jako metody doskonalenia zawodowego.

Rozdział 5. *Zatrudnianie osób młodych i starszych.* W tym bardzo interesującym rozdziale Autorka, odwołując się m.in. do własnych badań, wnikliwie omówiła warunki podejmowania pracy zawodowej przez osoby znajdujące się w dwóch grupach wiekowych – młodych i starszych, w wieku powyżej 50 lat.

Walorem książki jest reprezentatywna, starannie dobrana bibliografia.

Książka ma cechy podręcznika i tak może być traktowana. Zamieszczenie na końcu każdego rozdziału zagadnień do przemyślenia może zachęcać czytelnika do głębszej refleksji nad poznawanymi treściami. Dodatkowo dobrym zabiegiem edytorskim jest wyodrębnienie niektórych informacji w ramkach.